

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.06.2000, sp. zn. 25 Cdo 5/2000, ECLI:CZ:NS:2000:25.CDO.5.2000.1

Číslo: 48/2001

Právní věta:

Ten, kdo byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ukládající mu platební povinnost, je tímto výrokem vázán (§ 159 odst. 2 o. s. ř.) a nemůže proto v jiném řízení úspěšně uplatňovat nárok na vrácení částky zaplacené podle tohoto rozhodnutí s tvrzením, že ve skutečnosti žádnou platební povinnost neměl. Ani soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi týmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a tuto otázku nemůže sám v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.06.2000

Spisová značka: 25 Cdo 5/2000

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v P r a c h a t i c í c h r o z s u d k e m z e d n e 26. 3. 1999 u l o ž i l ž a l o v a n é o b c i p o v i n n o s t z a p l a t i t ž a l o b k y n i 150 000 Kč s 19% úrokem od 19. 8. 1997 do zaplacení, co do částky 36 007 Kč s příslušenstvím řízení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Při svém rozhodnutí vycházel ze zjištění, že smlouvou ze dne 15. 6. 1994 Obecní úřad S. přenechal žalobkyni do užívání část pozemku parc. č. 590 k umístění dvou prodejních stánků. Protože žalobkyně neplatila řádně dohodnuté nájemné, byl ve věci vydán Okresním soudem v Prachaticích dne 18. 9. 1996 platební rozkaz (právní moc 18. 10. 1996), kterým byla uložena nynější žalobkyni povinnost zaplatit nynější žalované částku 121 607 Kč s příslušenstvím a náklady řízení v částce 12 618 Kč. Na základě tohoto exekučního titulu byl veden výkon rozhodnutí a dne 19. 8. 1997 byl prodán v dražbě stánek žalobkyně. Žalobkyně zaplatila žalované i s náklady výkonu rozhodnutí ve výši 6384 Kč celkem částku 186 007 Kč. Soud prvního stupně dovodil, že nájemní smlouva ze dne 15. 6. 1994 i smlouva z 11. 8. 1993, kterou Pozemkový fond ČR pronajal Obecnímu úřadu S. předmětné pozemky v k. ú. S., jsou neplatné, neboť je uzavřel Obecní úřad S., který nemá právní subjektivitu. Navíc pozemek, který byl žalobkyni smlouvou pronajat, neužívala, neboť, jak bylo prokázáno, její prodejní stánek byl ve skutečnosti

umístěn na pozemku parc. č. 162. Okresní soud dospěl k závěru, že žalovaná získala bezdůvodné obohacení ve smyslu § 451 odst. 2 obč. zák., které je povinna vydat, neboť žalobkyně plnila z neplatného právního úkonu. Ohledně částky 36 007 Kč s příslušenstvím bylo řízení zastaveno v důsledku zpětvzetí žaloby.

K odvolání žalované K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 20. 10. 1999 rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé změnil tak, že žalobu na zaplacení částky 150 000 Kč s příslušenstvím zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ve výroku o zastavení řízení ohledně částky 36 007 Kč zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen. Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě se nemůže jednat o bezdůvodné obohacení, neboť žalovaná obdržela předmětnou částku výkonem rozhodnutí na základě pravomocného exekučního titulu – platebního rozkazu ze dne 18. 9. 1996. Dovodil, že vztah mezi neplatnými nájemními smlouvami a bezdůvodným obohacením na straně žalované není bezprostřední, když bylo plněno z pravomocného rozhodnutí, a otázka neplatnosti nájemních smluv mohla být řešena pouze v řízení původním, pokud by žalobkyně včas podala odpor do platebního rozkazu ze dne 18. 9. 1996, případně v řízení o obnovu řízení za splnění podmínek § 231 o. s. ř., avšak v novém řízení nelze reparovat pravomocný exekuční titul.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. a odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci. Poukazuje na to, že z objektivních důvodů zmeškala lhůtu k podání odporu do platebního rozkazu, na základě kterého byl její stánek prodán, a s návrhem na obnovu řízení otálela, neboť se domnívala, že se s žalovanou dohodne. Podle dovolatelky je správný názor soudu prvního stupně, který pro své rozhodnutí zkoumal znovu všechny podklady, které byly rovněž podkladem pro rozhodnutí v původním řízení, v němž byla žalobkyně žalovanou, a na základě zjištění, že důvod úhrady z její strany nebyl dán, správně dovodil povinnost žalované vydat jí bezdůvodné obohacení. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že pravomocný titul je nutno považovat za důvod k plnění za situace, kdy skutečnosti, zjištěné po pravomocném rozhodnutí, zcela jednoznačně vyvracejí závěry soudu prvního stupně v předchozím řízení. Navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k novému řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není opodstatněné. Proto dovolání žalobkyně zamítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 174 odst. 1 o. s. ř. platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku.

Podle ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky a pro všechny orgány; je-li jím rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého.

Z uvedených procesních ustanovení vyplývá, že platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor, je právně závazným rozhodnutím v rozsahu vyplývajícím z ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř., které zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, a je titulem jakéhokoliv způsobu exekuce na peněžitá plnění. Účinky pravomocného platebního rozkazu se vztahují na všechny účastníky řízení, v němž byl platební rozkaz vydán. Výrok pravomocného rozhodnutí je dále závazný pro soudy a jiné státní orgány, pokud jako předběžnou otázku posuzují právní vztah mezi účastníky, který byl tímto pravomocným soudním rozhodnutím vyřešen.

Ten, kdo byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ukládající mu platební

povinnost, je tímto výrokem vázán a nemůže proto v jiném řízení úspěšně uplatňovat nárok na vrácení částky zaplacené podle tohoto rozhodnutí s tvrzením, že ve skutečnosti žádnou platební povinnost neměl a že mu neměla být uložena. Ani soud při posouzení právního vztahu účastníků nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi týmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, neboť i soud je ve smyslu ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. vázán výrokem rozhodnutí, jímž bylo pravomocně rozhodnuto o nároku na plnění. Otázku existence téhož nároku ve vztahu mezi týmiž účastníky soud nemůže v jiném řízení znovu posuzovat, a to ani jako otázku předběžnou.

V daném případě bylo platebním rozkazem ze dne 18. 9. 1996, který nabyl právní moci dne 18. 10. 1996, pravomocně rozhodnuto o povinnosti žalobkyně vůči žalované na peněžitě plnění z důvodu užívání konkrétního pozemku za určité období. Proto v tomto následném řízení, v němž se žalobkyně domáhá vrácení toho, co podle uvedeného rozhodnutí plnila, nelze ani jako předběžnou otázku řešit, zda z uvedeného důvodu měla žalobkyně platební povinnost vůči žalované či nikoliv. V rozsahu platebním rozkazem přiznané částky 121 607 Kč s příslušenstvím je totiž soud při posouzení nároku na vrácení této částky vázán předchozím soudním rozhodnutím o této povinnosti.

Zabránit účinkům platebního rozkazu bylo možno podáním odporu, který nemusí být odůvodněn. Důvod, pro který žalobkyně nepodala odpor proti platebnímu rozkazu, není pak rozhodující, nehledě k tomu, že odpor lze podat bez jakéhokoliv odůvodnění, tj. blanketovým podáním, přičemž postačí, jestliže z jeho obsahu vyplývá, že jde o odpor.

Podle ustanovení § 152 odst. 1, věta první, o. s. ř. rozsudkem rozhoduje soud o věci samé. Věcí samou se rozumí nárok, který byl předmětem řízení, a jeho příslušenství s výjimkou nákladů řízení.

Podle ustanovení § 167 odst. 1 o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením. Usnesením se kromě jiného rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se týkají vedení řízení. Podle odst. 2 tohoto ustanovení, není-li dále stanoveno jinak, užije se na usnesení přiměřeně ustanovení o rozsudku.

O částkách, které byly žalobkyní zaplacené na náhradě nákladů původního a exekučního řízení, bylo jako o nároku, který má základ v procesním právu, rozhodnuto v předchozích soudních řízeních v rámci rozhodování o nákladech řízení. Takové rozhodnutí má sice povahu usnesení (§ 152 odst. 1, věta první, § 167 odst. 1 o. s. ř.), vzhledem však k tomu, že se ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. vztahuje i na usnesení (§ 167 odst. 2 o. s. ř.), je i v tomto rozsahu soud těmito rozhodnutími vázán.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. správný, a proto dovolací soud dovolání žalobkyně zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).